

LEVENDE LOKALER

EN VEILEDER FOR AKTIVERING AV TOMME LOKALER

Design og arkitektur Norge

Eriksen Skjåaa
Arkitekter Oslo,
NO

FRA SENTRUMSDØD TIL SENTRUMSGLØD

SENTRUMSDØD OPPGIS FREMDELES SOM EN AV DE STØRSTE UTFORDRINGENE NORSKE KOMMUNER STÅR OVERFOR. GJENNOM PROSJEKTET LEVENDE LOKALER HAR DESIGN OG ARKITEKTUR NORGE (DOGA) ARBEIDET SAMMEN MED PILOTKOMMUNENE ARENDAL, LÆRDAL OG TROMSØ, FOR Å FINNE NYE LØSNINGER FOR FRAMTIDENS BYSENTRUM. ETTER TO ÅR MED EKSPERIMENTERING OG JOBBING ER MÅLET NÅDD: ALLE LOKALENE ER FYLT.

DE SYNLIGE RESULTATENE TALER FOR SEG. PROSJEKTET HAR IMIDLERTID IKKE BARE VEKKET LIV I LOKALER, MEN OGSÅ I MENNESKER, IDÉER OG INVESTERINGSLYST. LEVENDE LOKALER HAR RISTET SAMMEN NYE AKTØRER, OG UTFORDRET OG UTVIDET BRUKEN AV SENTRUM. DET HAR GITT IMPULSER TIL BY- OG STEDSUTVIKLING I VIDERE FORSTAND, OG RINGVIRKNINGENE KAN SPORES BÅDE LOKALT, REGIONALT OG NASJONALT. PROSJEKTET HAR GITT VARIGE EFFEKTER FOR BÅDE KOMMUNE, INNBYGGERE OG NÆRINGS-LIV.

KUNNSKAPEN OG RESULTATENE FRA PROSJEKTET ER SAMLET I EN FORSKNINGSRAPPORT UTARBEIDET AV BY- OG REGIONFORSNINGS-INSTITUTTET (NIBR). DOGA HAR I SAMARBEID MED KURATORENE FRA ERIKSEN SKAUAA ARKITEKTER BEARBEIDET INNHOLDET FOR Å FORMIDLE DET PÅ EN LETTFATTELIG MÅTE GJENNOM UTSTILLINGEN "LEVENDE LOKALER - FRA SENTRUMSDØD TIL SENTRUMSGLØD" MED UTSTILLINGEN FØLGER VEILEDEREN DU NÅ HAR I HENDENE, MED PRAKTISKE RÅD OG TIPS. DET HELE ER RIKT ILLUSTRERT AV ESSEN S. TITLAND.

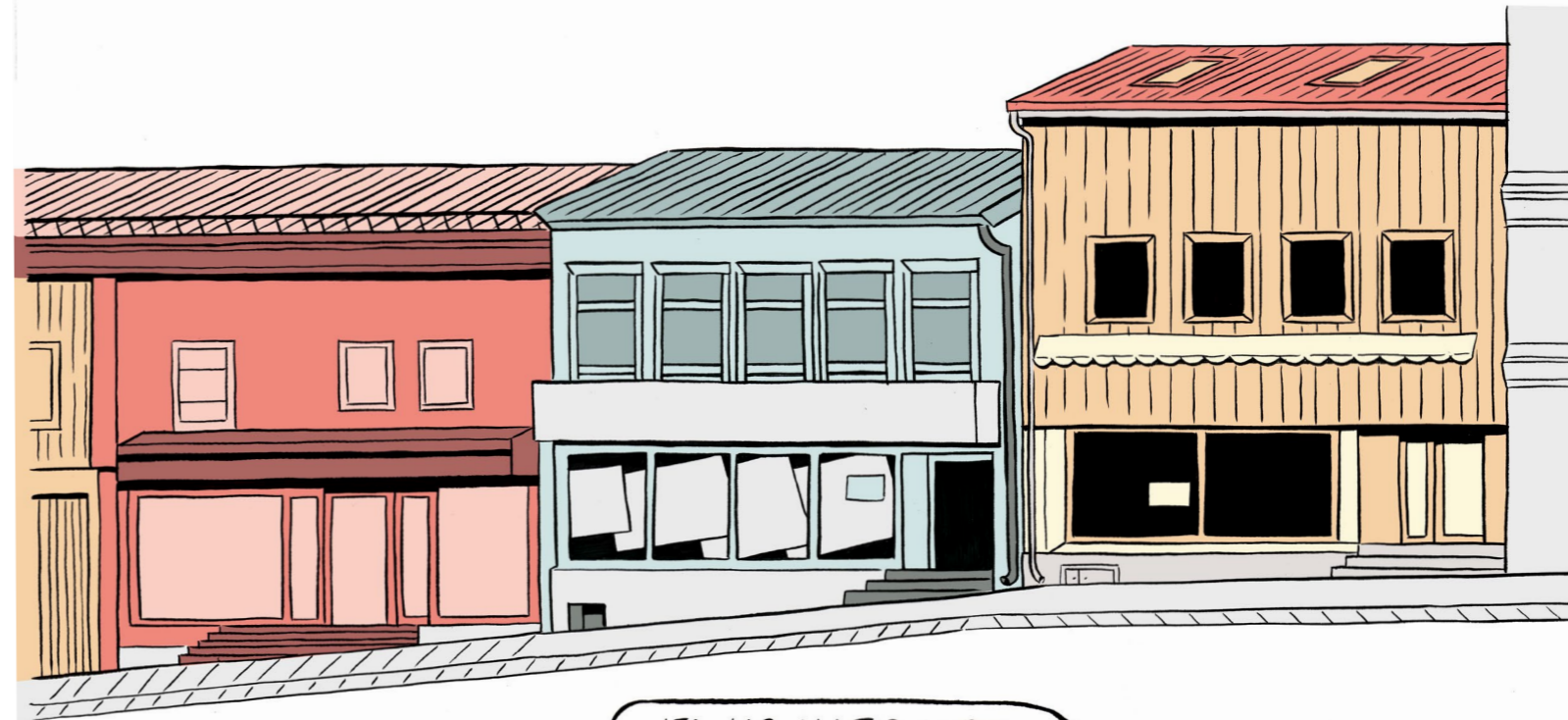
MED DETTE ØNSKER VI Å GI DEG INSPIRASJON OG VERKTØY TIL Å GJØRE DET SAMME. LA DEN NASJONALE DUGNADEN FOR LEVENDE LOKALER BEGYNNE!

OSLO, MAI 2018

SIRI HOLMBOE HØIBO,
PROSJEKTLEDER LEVENDE LOKALER,
DESIGN OG ARKITEKTUR NORGE.

SE [DOGA.NO/LEVENDELOKALER](http://doga.no/levende-lokaler) FOR MER INFORMASJON.

DRIFTEREN

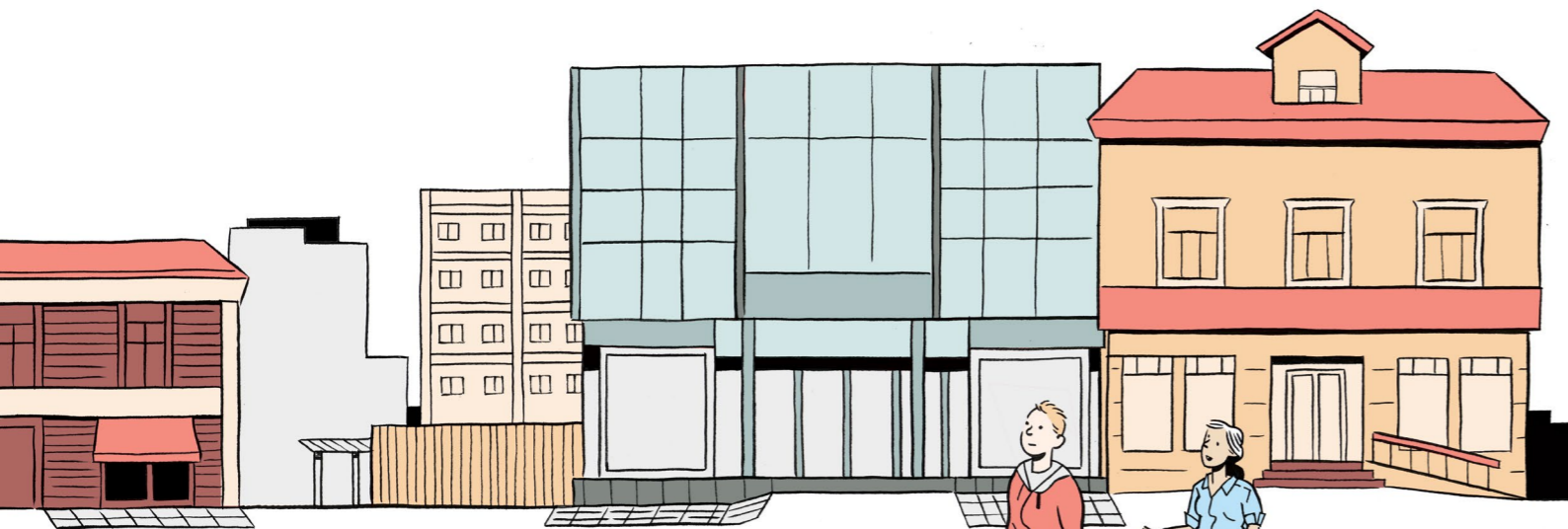

JEG HAR ALLTID LURT
PÅ HVEM SOM EIER DETTE
FLOTTE BYGGET.

DET HAR JO
STÅTT TOMT I
EVIGHETER.

HVORFOR TAR
INGEN DET I BRUK?

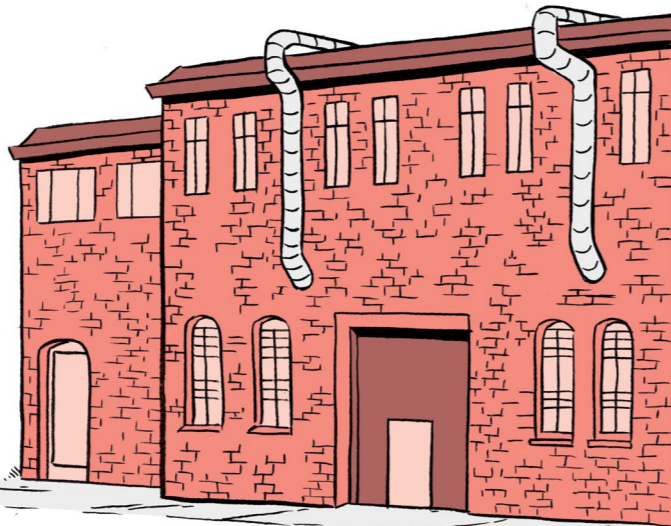

SE HER, HELE SENTRUM ER FULLT AV TOMME LOKALER. KUNNE VI SKAPT NOE LIV HER?

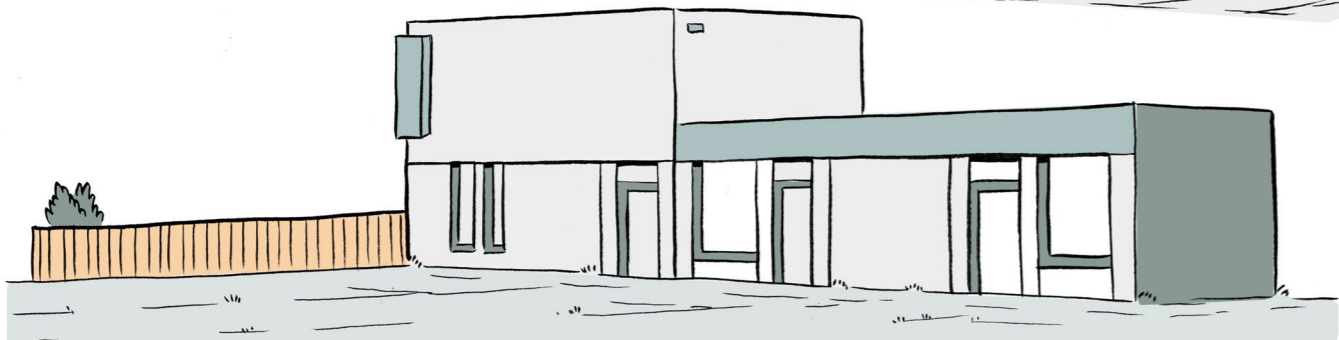
ET LAVTERSSEL KULTURHUS, ELLER ET SLAGS URBANT BRENDEHUS...

MANGE AV DISSE LOKALENE SER JO STUSSELIGE UT, MEN DE HAR FAKTISK POTENSIALE TIL Å BLI NOE UNIKT!

LOKALSAMFUNNET TRENGER NYE ARBEIDSPASSER. SÅ HVORFOR IKKE SKAPE NOE HER? KONTORPASSER, SMÅBUTIKKER, ATELIERER TIL KUNSTNERE...

...ELLER ET STED TIL Å SETTE OPP UTENDØRSAKTIVITETER, KANSKJE EN UTEKINO ELLER ET TEATER OM SOMMEREN.

DET ER JO NOE ALLE VILLE TJENT PÅ! INNBYGGERNE HER ER SULTNE ETTER NOE SOM SKJER. NÆRINGSLIVET VILLE LIKT DET, OG IKKE MINST DE SOM EIER BYGGENE.

VI KUNNE JO LEID NOE MIDLERTIDIG, BARE FOR Å TESTE. MEN HVORDAN FINNER VI FRAM TIL DE LOKALENE?

HVEM KONTAKTER VI FØRST?

SETT AT VI HADDE FÅTT I STAND EN LEIEAVTALE DA. BARE SE FOR DEG ALT VI MÅ SETTE OSS INN I...

ARBEIDSTILSYNET, MATTILSYNET, BRANNREGLER, UNIVERSELL UTFORMING, BYGGTEKNISKE FORSKRIFTER, PLAN- OG BYGNINGSLOVEN...

OG HVA HVIS BYGNINGEN ER VERNET? DET GJØR JO OFTE AT GÅRDEIEREN IKKE GIDDER Å GJØRE NOE MED DET.

HVA OM DET BARE ER OSS TO SOM SKAL DRIVE VÅRT FIRMA? VI TRENGER IKKE SÅ MYE PASS. DET MÅ VÆRE FLERE ENN OSS SOM TENKER DET SAMME?

JEG HAR LYST TIL Å SPØRRE NOEN I KOMMUNEN OM DETTE. MEN HVEM SKAL JEG RINGE?

KOMMUNEN

IKKE OFTE VI HAR FOLK FRA KULTUR HER INNE I BYGGESAKSKONTORENE.

JASÅ, ER DET DEG.

VENT!

HVOR ER SKJEMAET DITT!?

HJELP! JAZZ HANDS!

EH-HE

HEHE. NEIDA. HVA GJELDER DET.

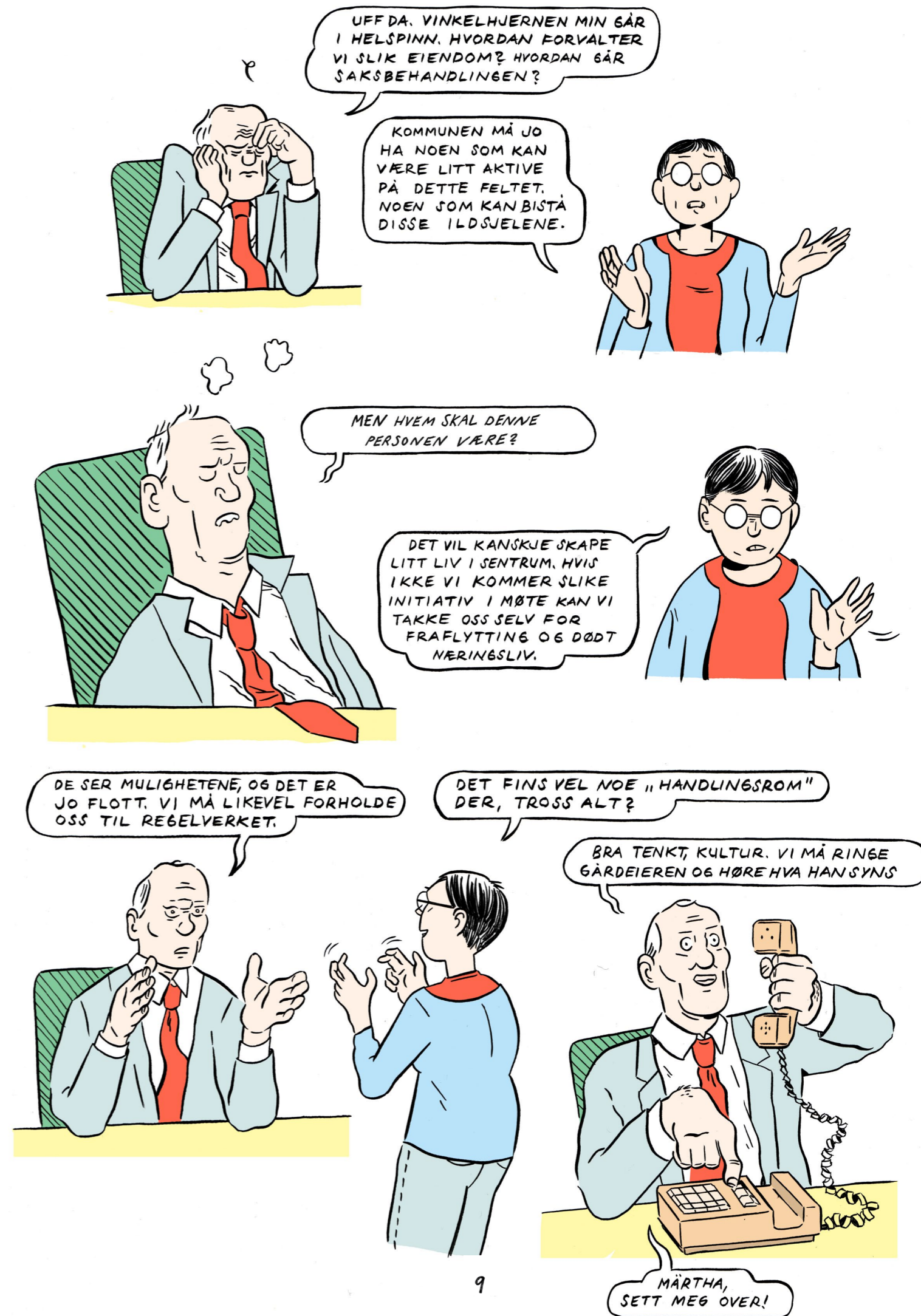
JEG BLE RINGT OPP I DAG ANGÅENDE ET BYGG I STORGATA. NOEN VAR NYSGJERRIGE PÅ OM DE KUNNE LEIE DER.

JEG MÅ INNØMME AT JEG IKKE HELT VET HVA JEG SKAL SVARE PÅ EN SLIK HENVENDELSE.

HMM.

DE TILBØD SEG Å PUSSE OPP HELE SKITEN MOT GRATIS LEIE. HVA KAN VI TAPE PÅ DET?

BLIR VI ALDRI KVITT DEM DA?

UFF DA. VINKELHUERNEN MIN GÅR I HELSPINN. HVORDAN FORVALTER VI SLIK EIENDOM? HVORDAN GÅR SAKSBEHANDLINGEN?

KOMMUNEN MÅ JO HA NOEN SOM KAN VÆRE LITT AKTIVE PÅ DETTE FELTET. NOEN SOM KAN BISTÅ DISSE ILDSJELENE.

MEN HVEM SKAL DENNE PERSONEN VÆRE?

DET VIL KANSKJE SKAPE LITT LIV I SENTRUM. HVIS IKKE VI KOMMER SLIKE INITIATIV I MØTE KAN VI TAKKE OSS SELV FOR FRAFLYTTING OG DØDT NÆRINGSLEV.

DE SER MULIGHETENE, OG DET ER JO FLOTT. VI MÅ LIKEVEL FORHOLDE OSS TIL REBELVERKET.

DET FINS VEL NOE "HANDLINGSROM" DER, TROSS ALT?

BRA TENKT, KULTUR. VI MÅ RINGE GÅRDEIEREN OG HØRE HVA HANS SYNS

MÄRTHA, SETT MEG OVER!

GÅRDEIEREN

UNNSKYLD AT JEG SIER DETTE, MEN DET FØRSTE JEG TENKER ER:

"WHAT'S IN IT FOR ME?"

ER DET NOEN SKATTEFORDELER HER ET STED? JEG BARE SPØR.

MIN TANKE HAR ALLTID VERT Å DRIVE LOKALENE KOMMERSIELT ETTER HVERT, MEN SÅ LENGE SENTRUM ER SÅ DØDT SOM NÅ FRISTER DET LITE Å SETTE I GANG.

SKAL JEG BARE GI FOLK NØKLER OG NOEN MALINGSPLAN OG SI VERSÅGOD? FOR ET MARERITT!

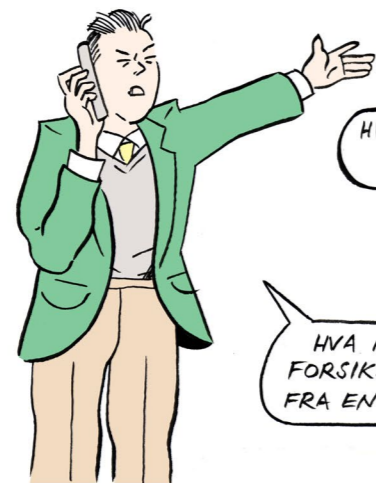
JEG ER JO EN LOKAL GUTT, OG INGEN EIENDOMSFORVALTER SOM SITTER PÅ EN MASSE GREIER.

MEN JEG MÅ LIKEVEL GJØRE DETTE PÅ EN RYDDIG MÅTE, BYGGET ER JO VERNET.

HVA ER ANSVARSFORDELINGEN? JEG HAR IKKE TID TIL Å SURRE RUNDT.

OG HVEM ER DISSE "ILDSJELENE"? ER DET PROFESJONELLE FOLK?

HVA MED LEIEKONTRAKT? FORSIKRING? FALLER NOEN NED FRA EN STIGE ER JEG FERDIG!

HÅPER IKKE DETTE RUINERER OSS DA, ELLER TAR EN EVIGHET Å FÅ TIL. VI MÅ IKKE MISTE MOTIVASJONEN UNDERVEIS, LOV MEG DET.

FOLKA FRA KOMMUNEN VIRKET POSITIVE, I HVERT FALL.

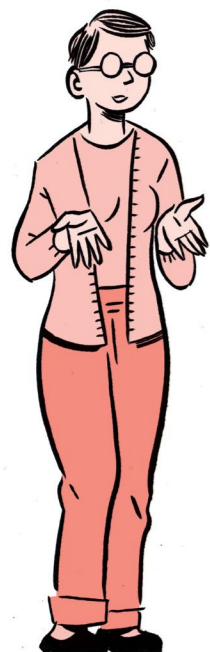

DET ER EN GOD START. VI KAN FÅ TIL DETTE.

VI MÅ BARE TA DET ETT STEG OM GANGEN!

VEILEDER

FASILITATOREN	14
HVORDAN FINNE LOKALER	16
DET VERNEDE BYGGETS HISTORIE	18
REGULERING OG BRUKSENDRING	20
BYGGETEKNISKE FORSKRIFTER: UNIVERSELL UTFORMING, BRANN, INNEKLIMA OG ENERGI	22
ØKONOMISKE MODELLER	24
AVTALER, MATTILSYN, BEVILLINGER OG ARBEIDSMILJØ	26
NY BRUK AV TOMME LOKALER	29
FOLKEVERKSTEDET	30
DET URBANE GRENDEHUSET	32
ARBEIDSFELLESSKAPET	34
DRIVHUSET	36

DET ER MYE DU SKAL FÅ OVERSIKT OVER FØR DU GÅR I GANG MED Å STARTE ET PROSJEKT I ET TOMT LOKALE.

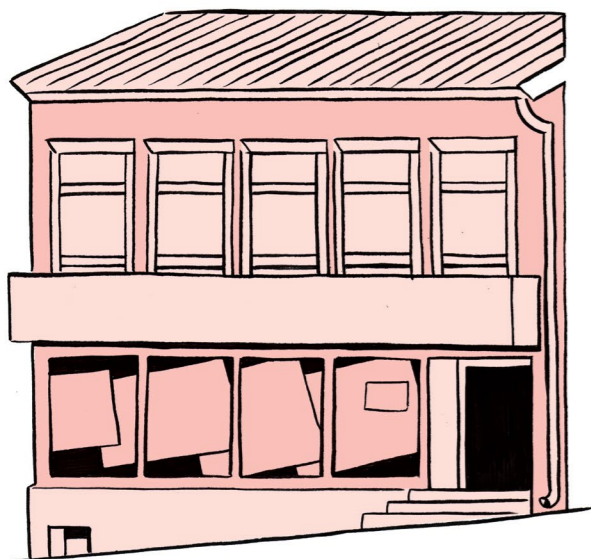
DU MÅ IKKE BARE FINNE LOKALENE OG GJØRE DEG KJENT MED LOVER OG REGULERINGER. DU MÅ FORHOLDE DEG TIL MANGE AKTØRER I ARBEIDET, BÅDE FRA KOMMUNEN OG DET PRIVATE.

KOMMUNEN BØR HA EN KONTAKTPERSON MED ANSVARET FOR Å HUELPE TIL MED DETTE. EN 60-TO PERSON.

FASILITATOREN

KOMMUNEN, NÆRINGSLIVET OG LOKALE ORGANISASJONER KAN GÅ SAMMEN OM Å FINNE DENNE PERSONEN. FASILITATOREN ER ET BINDELEDD MELLOM ALLE DISSE OG DE DRIFTIGE INNBYGGERNE I BYEN.

FASILITATORENS JOBB VIL VÆRE Å SE NYE KOBLINGER MELLOM DE TOMME LOKALENE OG AKTIVITETENE MENNESKENE I BYEN KAN SKAPE, OG HVILKE VERDIER DET VIL TILFØRE LOKALSAMFUNNET.

DU MÅ IKKE TENKE PÅ RESULTATET FØRST. DU MÅ TENKE OVER HVEM SOM KAN VÆRE MED Å REALISERE DET OG BLI KJENT MED DEM.

BYGG IDÉENE PÅ DE LOKALE INTERESSENE OG KUNNSKAPEN SOM FINNES. DA FINNER LOKALSAMFUNNET FRAM STOLTHETEN FOR BYEN SIN.

TONE BOSKA ER FASILITATOR I LÆRDAL, OG ER ANSATT AV DEN LOKALE NÆRINGSFORENINGEN.

LISBETH IVERSEN ER LEDER AV NETTVERKET "MED HUERTE FOR ARENDAL" SOM SAMLER FOLK FRA ALLE KANTER AV LOKALSAMFUNNET.

NOEN BRUKER FINE ORD SOM "SAMSKAPING" MEN VI SNAKKER BARE OM Å MØTES OFTE. DET MÅ GJØRES SYSTEMATISK. LAG EN MØTEPLOSS.

DET ER MANGE SPØRSMÅL I STARTEN AV ET SLIKT PROSJEKT. HVOR ER DE LEDIGE LOKALENE? HVEM EIER DEM? ER DE REGULERT TIL DITT BRUK, ELLER MÅ DU SØKE OMREGULERING?

RING FOLK, BANK PÅ DØRER, INVITÉR PÅ KAFFE FOR Å FÅ GÅRDEIEREN PÅ DITT LAG. LAG EN TELEFONLISTE, SKRIV NED EPOSTER TIL DEM SOM KAN HUELPE DEG.

TA ANSVAR FOR TOMROMMENE. PRØV UT TING I EN AKSJONSRETTET FORM, MEN LEGG EN LANGSIKTIG PLAN.

DET ER HELT VILT HVA VI KAN FÅ TIL NÅR VI LØFTER OSS LITT UT AV HVERDAGEN.

ANNIKEN ROMULD ER ANSATT AV BYPLANAVDELINGEN I TROMSØ.

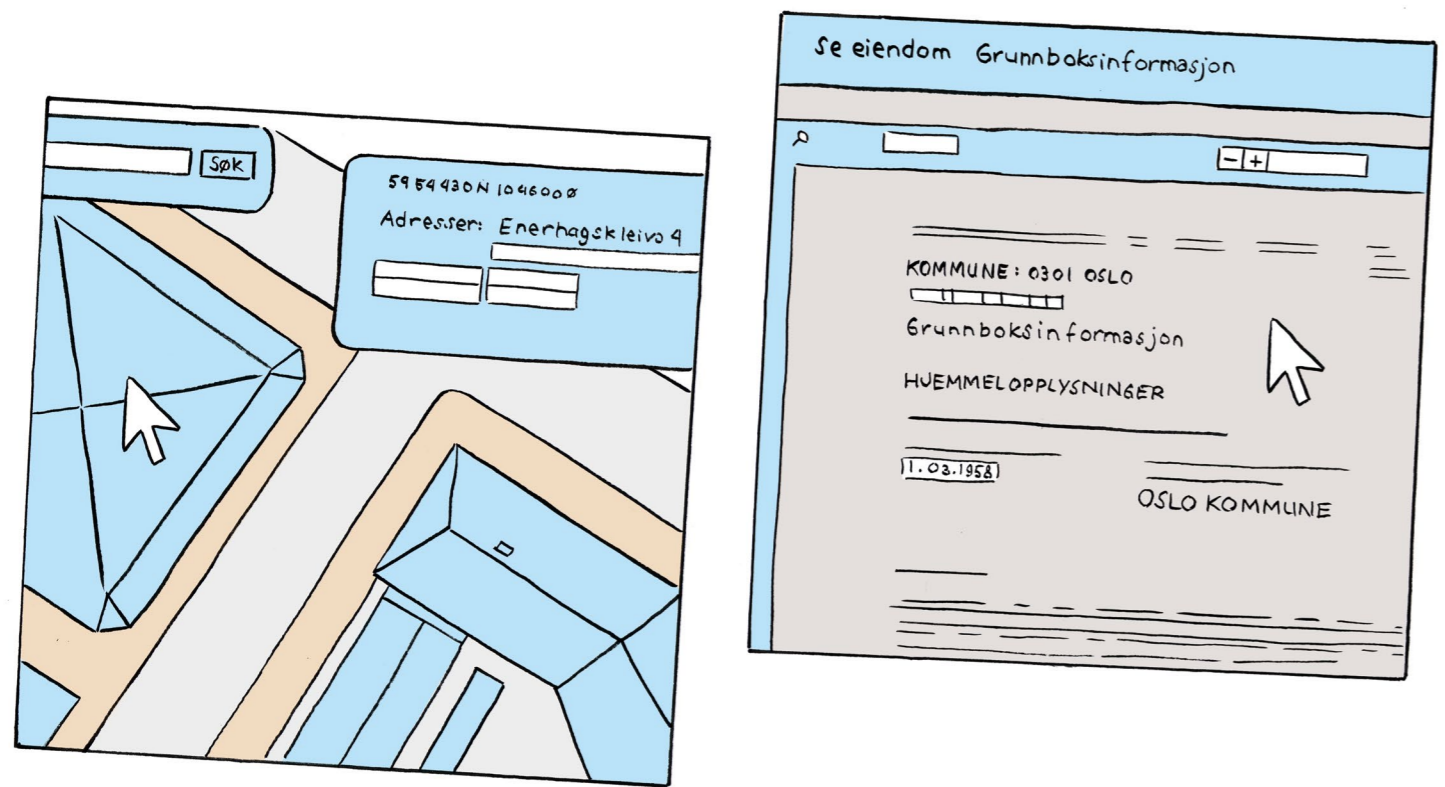
HVORDAN FINNE LOKALER

ER DU NYSGJERRIG PÅ EN TOMT FINNS DET MÅTER Å FINNE UT AV HVEM SOM EIER DEN. KARTVERKETS NETTSIDE WWW.SEEIENDOM.NO ER TIL TROSS FOR SITT TRAUSTE BRUKERGRENSESNITT ET NYTTIG STED Å BEGYNNE.

SE HER JA. HER KAN JEG FINNE ADRESSEN PÅ KARTET. TRYKKE PÅ BYGNINGEN. HER STÅR DET AT DEN HAR VÆRT I KOMMUNENS EIE SIDEN 1958.

SEEIENDOM.NO HAR JO TYDELIGT GODT UTGANGSPUNKT, MEN JEG SKULLE ØNSKE KOMMUNEN TILRETTELTA INFORMASJONEN BEDRE FOR INNBYGGERNE SINE. HVILKE AV DE KOMMUNALE FORETAKENE SKAL JEG KONTAKTE?

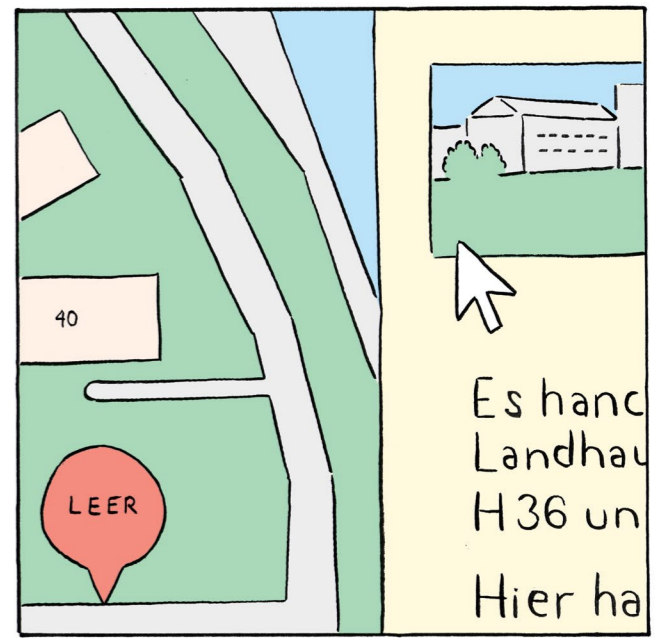
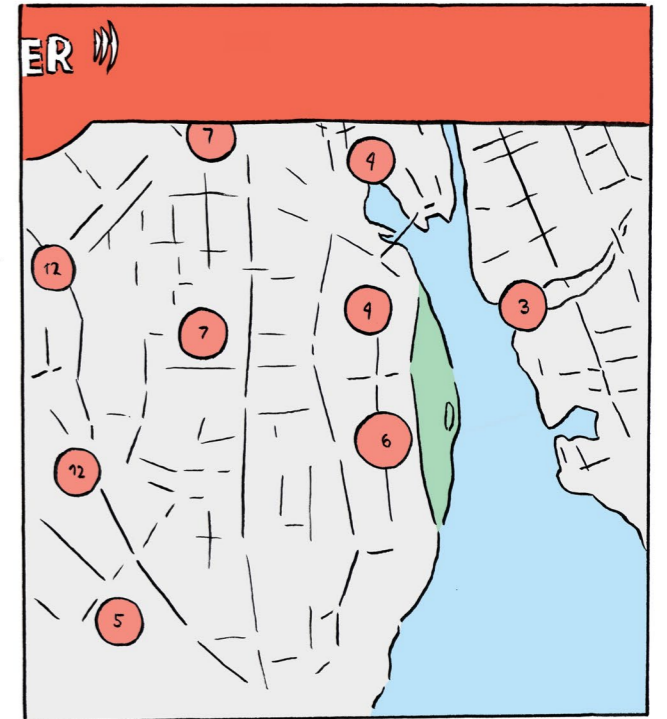
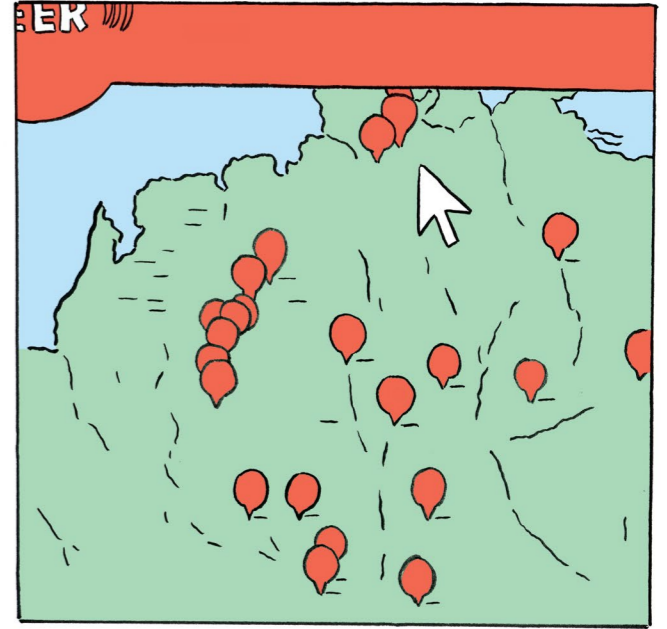
I ANDRE LAND FINNS DET GLIMRENDE DATABASER OVER UVIRKSOM EIENDOM, SÆRLIG FRA TYSKLAND. WWW.LEERSTANDSMELDER.DE, FOR EKSEMPEL.

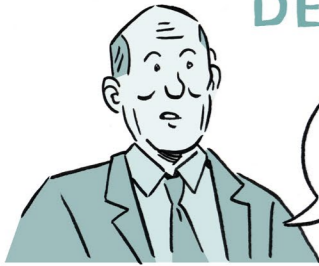
HER STÅR DET HVEM SOM EIER BYGGET, DET ER TIL OG MED LINKET TIL EN UTVIKLINGSPLAN FRA 1979! BYGGET ER VERNET, OG I FØLGE BRUKEREN SOM HAR LAGET INNLEGGET HAR TRÆRNE I BAKGÅRDEN BLITT HUGGET SIDEN BILDENE PÅ GOOGLE MAPS BLE TATT. UTROLIG.

SÅ NORSKE KOMMUNER HAR ET STYKKE Å GÅ. HOS DE FLESTE ER DET BEHOV FOR EN SENTRAL FORVALTER AV TOMME LOKALER. KONTAKTINFO TIL DENNE PERSONEN BØR VÆRE OFFENTLIG KJENT. DET BESTE ER Å RINGE KOMMUNEKONTORET OG MAS DEG FREM TIL DEN RETTE PERSONEN SOM KAN GI DEG DEN INFORMASJONEN DU TRENGER.

DET VERNEDE BYGGETS HISTORIE

HVIS BYGGET DU HAR FÅTT LEIE ER GAMMELT, KAN DET VÆRE VERNET. HVA BETYR DET, OG HVA ER DITT ANSVAR? DU MÅ TENKE PÅ MER ENN BARE Å FØLGE REGLENE. DE KOMMER VI TILBAKE TIL PÅ SIDE 20.

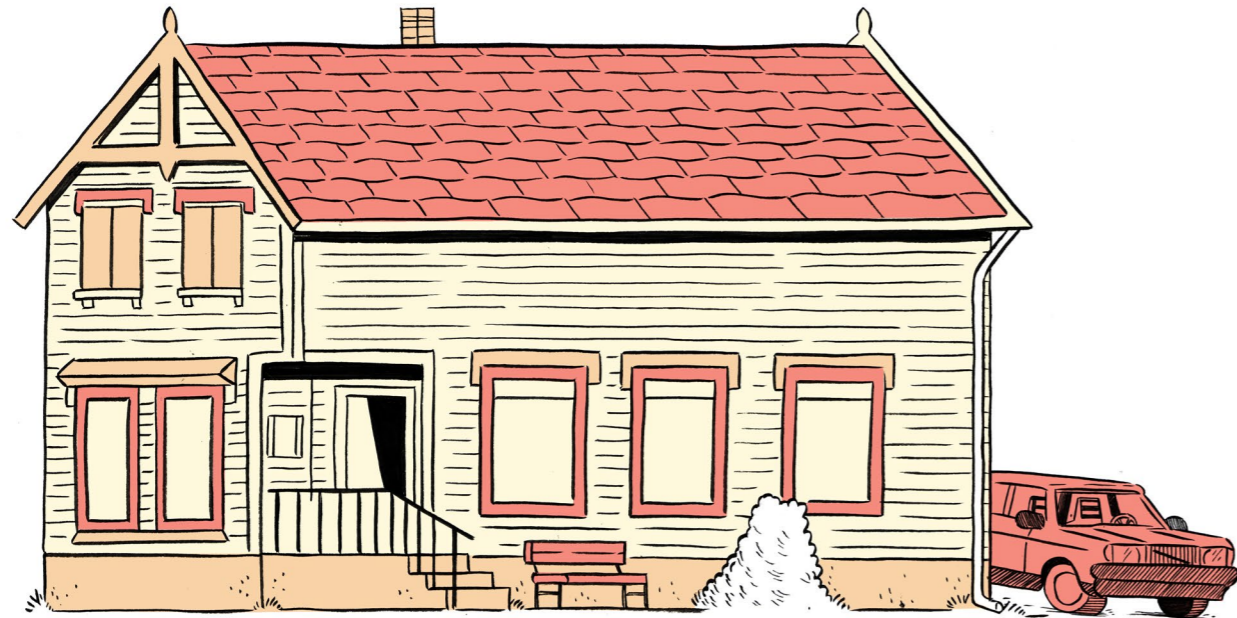
NOEN GANGER ER DET HUSETS PERSONLIGHET SOM LEGGER PREMISSENE FOR PROSJEKTET DITT.

EN GAMMEL BYGNING ER PROFILERING I SEG SELV. IDÉEN DIN BØR ALLTID TA UTGANGSPUNKT I DET BYGGET DU LEIER.

TIDLIGERE BYANTIKVAR I LERDAL HALLVARD TROHAUG

HAR STEDET VÆRT EN MØTEPLASS I BYGDEN? HAR LOKALET EN HISTORIE Å FORTELLE ER DET VERDIFULLT Å SPINNE VIDERE PÅ.

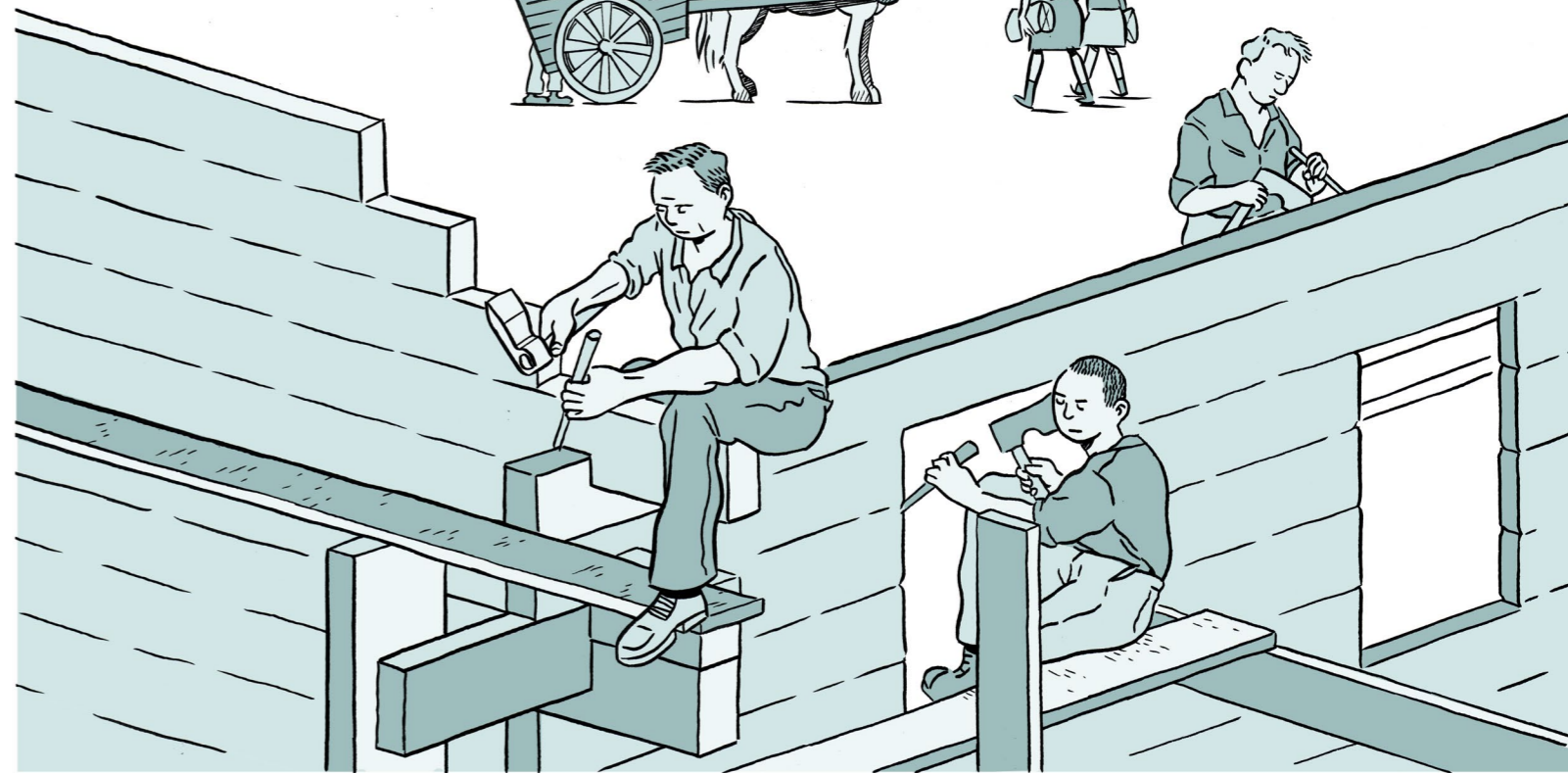
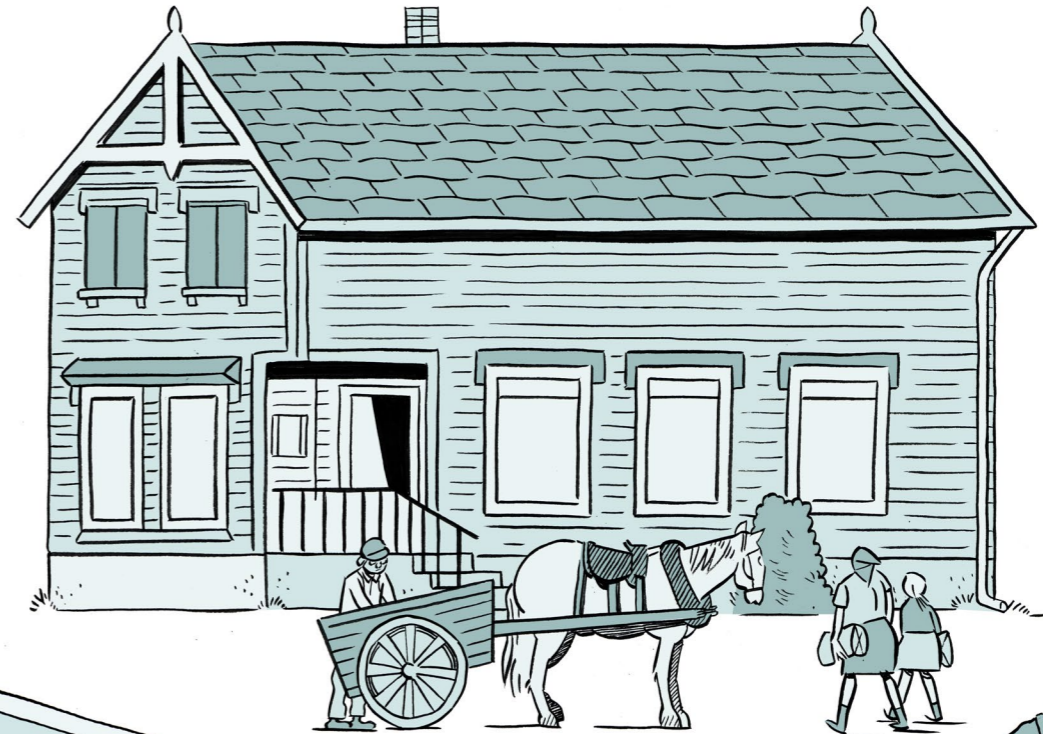
VÆR OPPMERKSOM PÅ STEDETS LOKALE HANDELSTRADISJONER OG BRUK DET I FORMIDLINGEN AV DIN EGEN VIRKSOMHET. HVIS HISTORIEN IKKE ER VIKTIG FOR DITT PROSJEKT BØR DU KANSKJE FINNE ET ANNET BYGG! TENK OGSÅ PÅ HVA LOKALSAMFUNNET VIL HA, IKKE BARE PÅ HVA DU SELV VIL DRIVE. SNAKK MED NABOENE, LYTT TIL DERES FORTELLINGER OM STEDET.

DIN IDENTITET ER MYE ELDERE ENN DEG SELV. DEN ER FORELDRENE DINE SIN, DEN ER BESTEFORELDRENE DINE SIN. SÅ SKAPER DU DEG SELV INN I DEN HISTORIEN.

ET VERNET BYGG KAN BY PÅ MANGE KOSTNADER, MEN HER FINS DET PENGER Å SØKE OM. KULTURMINNEFONDET ER EN STATLIG TILSKUDDSDORDNING SOM HJELPER PRIVATE EIERE Å BEVARE SINE BYGG. STIFTELSEN UNI STØTTER UTGIFTER TIL BRANNSIKRING. HVIS PROSJEKTET DITT FREMHEVER BYGNINGEN SOM KULTURHISTORISK OBJEKT OG HISTORIEFORTELLER ER DET BÅDE MIDLER OG VILJE Å HENTE HOS NÆRINGSAPPARATET I KOMMUNEN.

SPORENE ETTER FORTIDENS HÅNDVERKERE ER OGSÅ MED I DENNE FORTELLINGEN. OM DU MÅ PUSSE OPP SÅ SØRG FOR AT DU INVOLVERER FAGFOLK SOM HAR VÆRT BORTI GAMLE HUS FØR. FUERNER DU SPORENE AV TIDEN SOM HAR GÅTT ENDER DU OPP MED ET BYGG SOM IKKE VISER AT DET ER 150 ÅR GAMMELT.

GD PLANLEGGING HANDLER IKKE BARE OM RIKTIGE MATERIALER OG METODER. BYGGET MÅ FORBLI FLEKSIBELT. DET HAR LEVD LENGE OG SKAL LEVE VIDERE OGSÅ ETTER DITT PROSJEKT. DET ER BÅDE ØKONOMISK OG MILJØMESSIG BÆREKRAFTIG Å BRUKE DE VI ALLERE HAR. BYGGETS KLIMAREGNSKAP BLE JO NEDBETALT ALLEREDE FOR 100 ÅR SIDEN!

OG TILSLUTT: DET ER IKKE BARE FOLK SOM TRENGER AKTIVITET FOR Å HOLDE SEG I FORM. GAMLE BYGNINGER TRENGER DET OG!

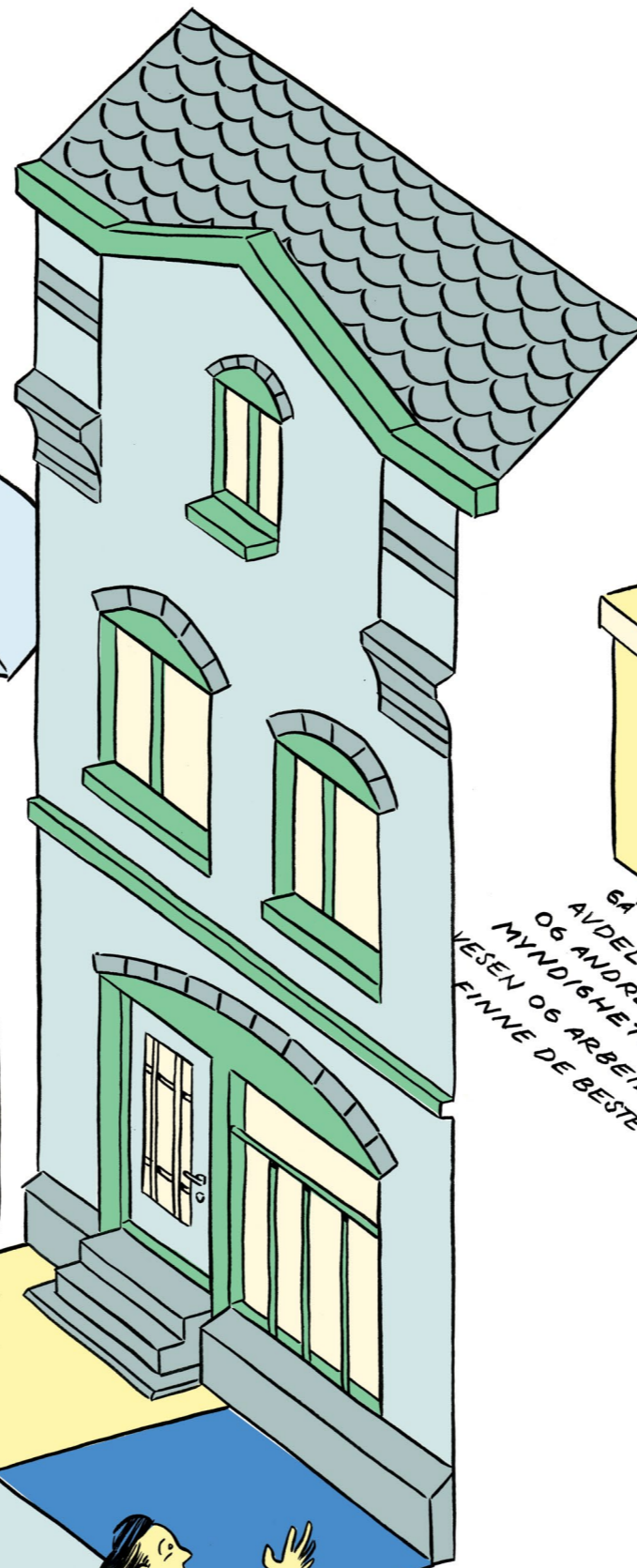
REGULERING OG BRUKSENDRING

EN REGULERINGSPLAN SIER HVA SOM ER LOVLIG BRUK FOR BYGGET DU LEIER. DET ER HER DUSER OM EIENDOMMEN ER VERNET. AREALPLANER OG BESTEMMELSER FOR EIENDOMMEN ER TILGJENGELIG HOS KOMMUNEN.

SNARK MED BYGGESAKSAVDELINGEN OM HVA SOM ER MULIG INNENFOR REGULERINGEN SOM FINNS. HVIS DINE ØNSKER ER UFORENLIGE MED DET SOM STÅR I PLANEN MÅ DU SØKE OM BRUKSENDRING ELLER DISPENSASJON FRA BESTEMMELSENE.

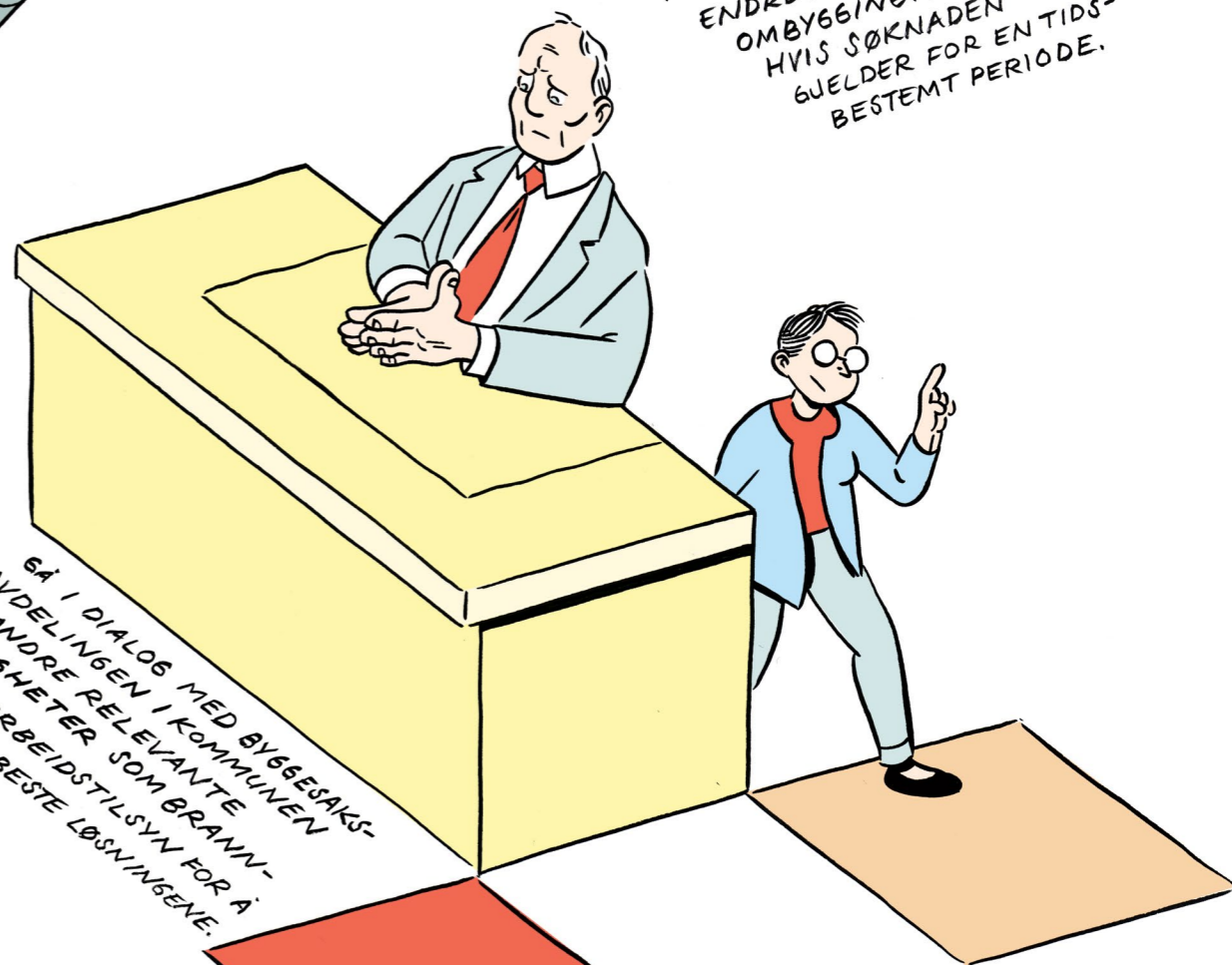
VIL DU FOR EKSEMPEL ENDRE BRUKEN AV ET BUTIKKLOKALE TIL ET SERVERINGSSTED, MÅ DU SØKE OM BRUKSENDRING HOS KOMMUNEN. I FORBINDELSE MED ENHVER SØKNAD OM BRUKSENDRING VIL DE NYESTE BYGGTEKNISKE KRAVENE SLÅ INN.

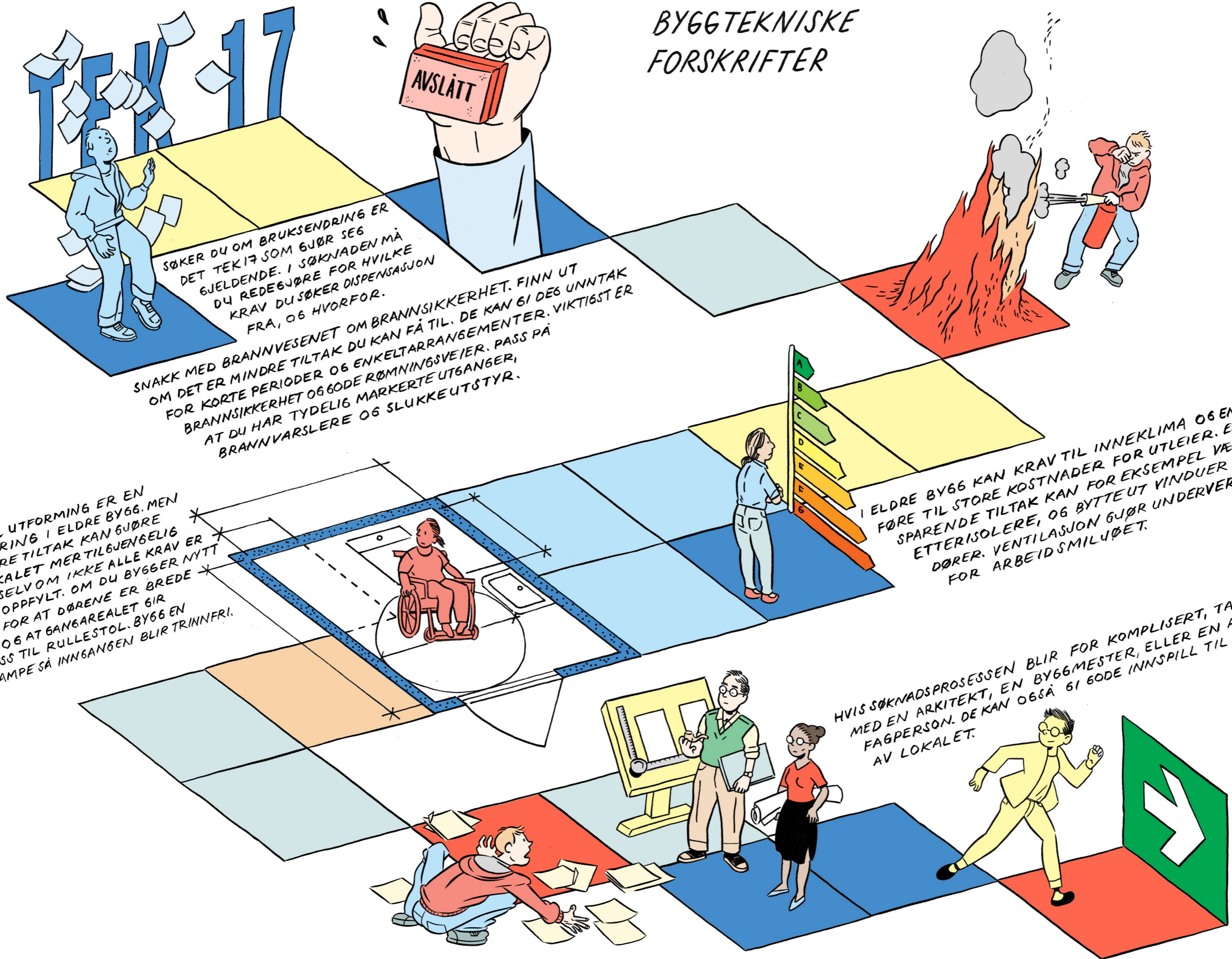
SÅ I DIALOG MED BYGGESAKSAVDELINGEN I KOMMUNEN OG ANDRE RELEVANTE MYNDIGHETER SOM BRANNVESEN OG ARBEIDSTILSYN FOR Å FINNE DE BESTE LØSNINGENE.

KRAV TIL ETASJEHØYDER, DAGSLYSFORHOLD, HEIS, UNIVERSELL UTFORMING OG ENERGI KAN VÆRE VANSKELIG Å OPPFYLLE, MEN HER ER DET MULIG Å SØKE OM FRÅVIK.

KOMMUNEN HAR HANDLINGSROM TIL Å FIRE PÅ KRAVENE I FORBINDELSE MED ENDRET BRUK OG OMBYGGING. SPESIELT HVIS SØKNADEN GELDER FOR EN TIDSBESTEMT PERIODE.

BYGGTEKNISKE FORSKRIFTER

SØKER DU OM BRUKSENDRING ER DET TEK 17 SOM GJØR SEG GJELDENDE. I SØKNADEN MÅ DU REDEGJØRE FOR HVILKE KRAV DU SØKER DISPENSASJON FRA, OG HVORFOR.

SNAKK MED BRANNVESENET OM BRANNSIKKERHET. FINN UT OM DET ER MINDRE TILTAK DU KAN FÅ TIL. DE KAN GI DEG UNNTAK FOR KORTE PERIODER OG ENKELTARRANGEMENTER. VIKTIGST ER BRANNSIKKERHET OG GODE RØMNINGSVEIER. PASS PÅ AT DU HAR TYDELIG MARKERTE UTGANGER, BRANNVARSLERE OG SLUKKEUTSTYR.

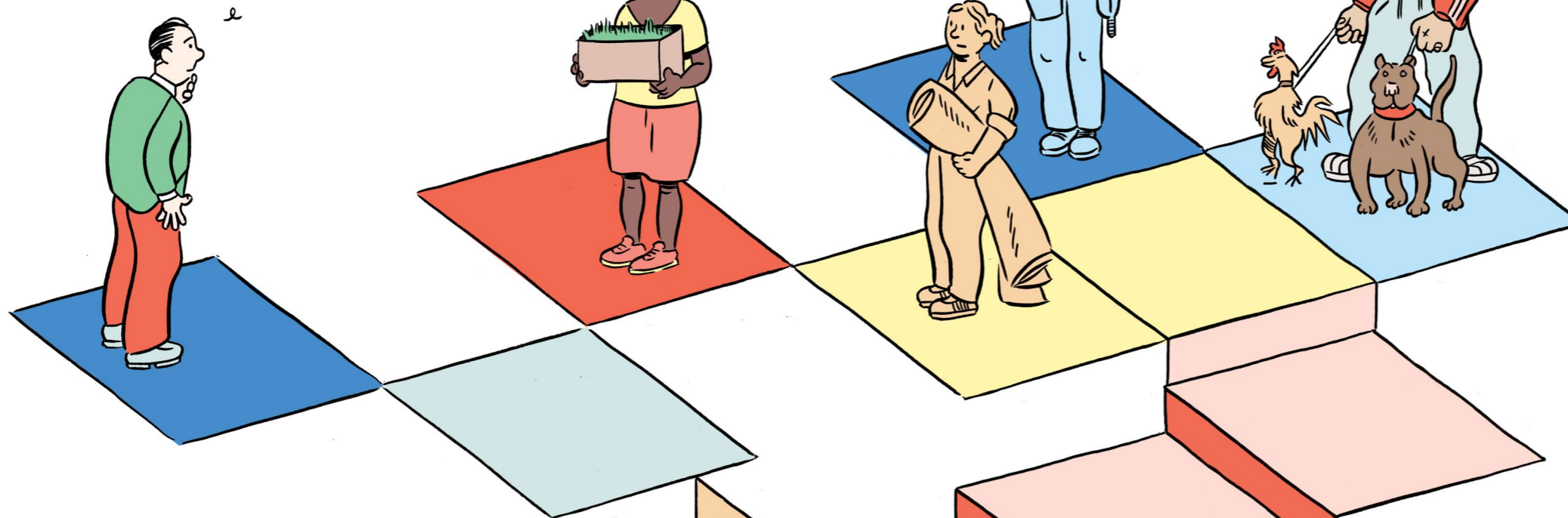
UNIVERSELL UTFORMING ER EN UTFORDRING I ELDRE BYGG. MEN MINDRE TILTAK KAN GJØRE LOKALET MERTILGJENGELIG SELVOM IKKE ALLE KRAV ER OPPFYLT. OM DU BYGGER NYTT SÅ SØRS FOR AT DØRENE ER BREDE NOK, OG AT GANGAREALET GIR Plass til RULLESTOL. BYGG EN RAMPE SÅ INNGANGEN BLIR TRINNFRI.

I ELDRE BYGG KAN KRAV TIL INNEKLIMA OG ENERGI FØRE TIL STORE KOSTNADER FOR UMLEIER. ENERGI-SPARENDE TILTAK KAN FOR EKSEMPEL VÆRE Å ETTERISOLERE, OG BYTTE UT VINDUER OG YTTERDØRER. VENTILASJON GJØR UNDERVERKER FOR ARBEIDSMILJØET.

HVIS SØKNADSPROSESSEN BLIR FOR KOMPLISERT, TA KONTAKT MED EN ARKITEKT, EN BYGGMESTER, ELLER EN ANNEN FAGPERSON. DE KAN OGSÅ GI GODE INNSPILL TIL TILPASNING AV LOKALET.

DET FINNES ULIKE ØKONOMISKE MODELLER OG LEIEAVTALER MELLOM DRIFTERE OG GÅRDEIERE. I NOEN TILFELLER KAN GÅRDEIER HA NYTTE AV Å STILLE LOKALER TIL DISPOSISJON GRATIS. I ALLE TILFELLER BØR DE SPILLE PÅ LAG, I DEN FORSTAND AT PRISNIVÅET ER TILPASSET DRIFTERENS PROSJEKT OG LOKALENES STØRRELSE, TILSTAND, UTFORDRINGER OG MULIGHETER.

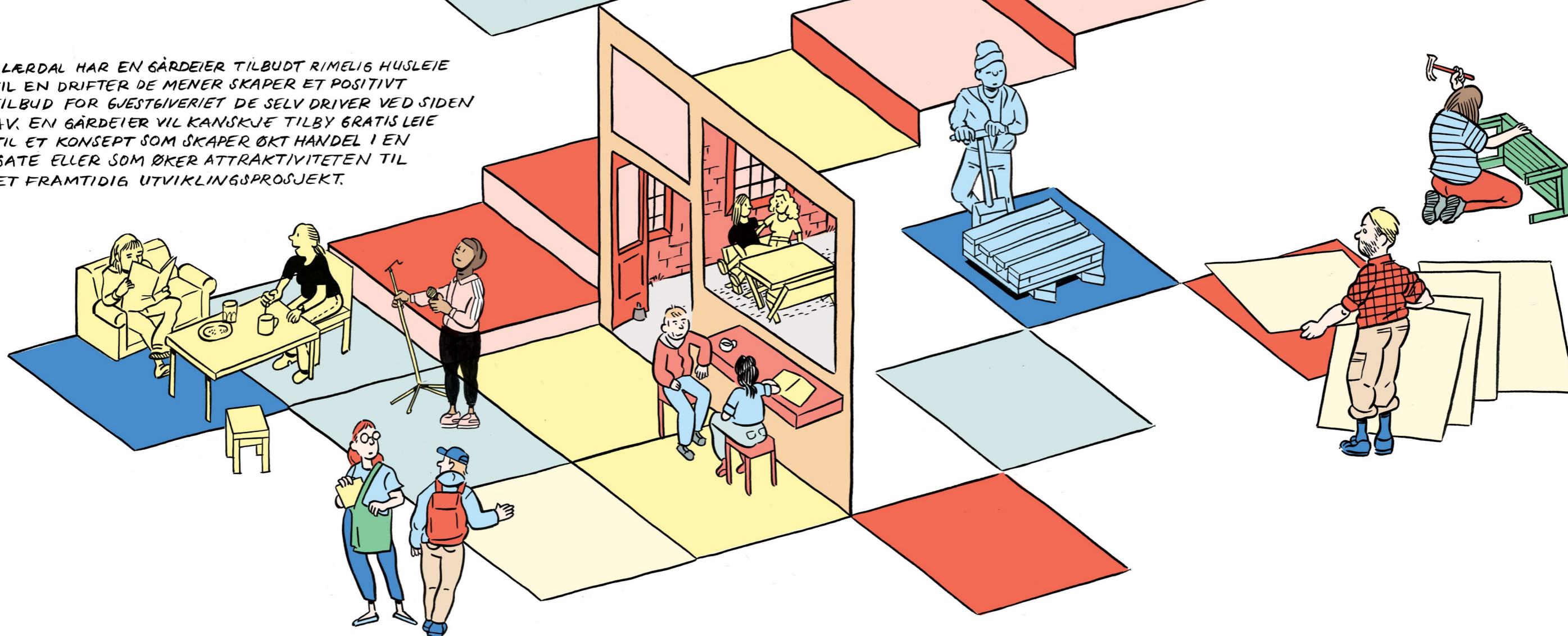
ØKONOMISKE MODELLER

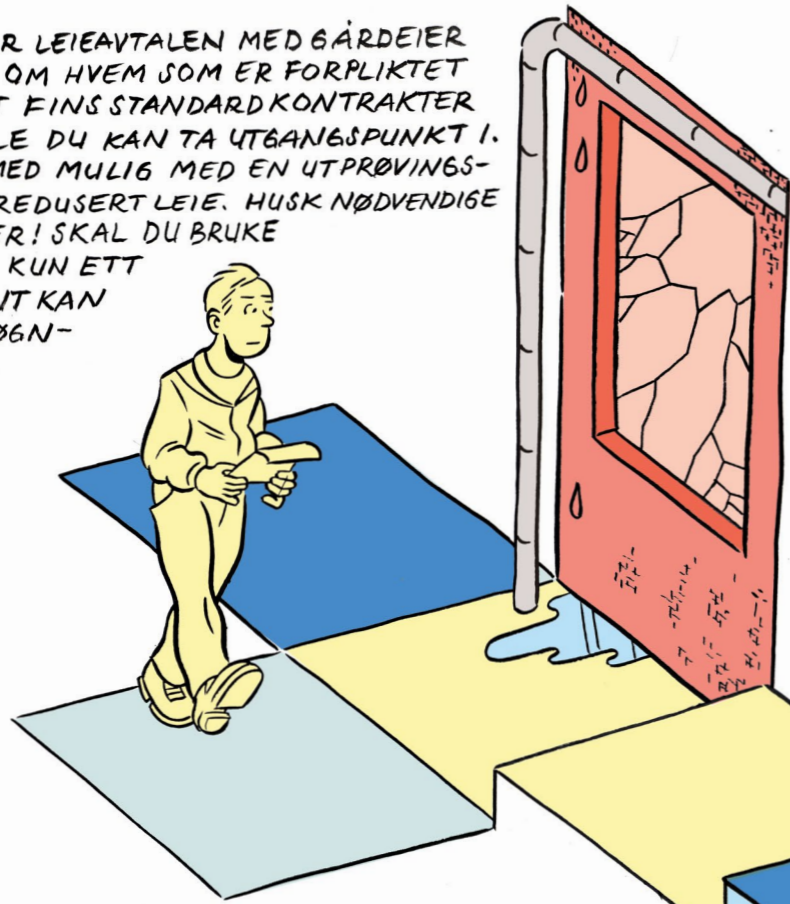
GÅRDEIERE KAN VÆRE ÅPNE FOR OG KANSKJE OPPMUNTRE TIL SAMMENSATTE LEIEFORHOLD VED AT FLERE LEIETAKERE DELER PÅ LOKALENE. EN BYGNING KAN INNEHOLDE BÅDE ARBEIDSFELLESSKAP, EN BUTIKK UT MOT GATA OG KANSKJE ET VERKSTED I KJELLEREN.

I ARBEIDSFELLESSKAPENE VIL ENKELTAKTØRER KUNNE LEIE SEG INN OG HA TILGANG TIL FELLESAREALER. NØKKELEN ER Å SY SAMMEN EN BRUK SOM AKTIVERER LOKALET I LØPET AV HELE DAGEN, OG PÅ DEN MÅTEN SKAPE LEIEINNTEKTER FRA ULIKE LEIEFORHOLD.

I LÆRDAL HAR EN GÅRDEIER TILBUDT RIMELIG HUSLEIE TIL EN DRIFTER DE MENER SKAPER ET POSITIVT TILBUD FOR GJESTGIVERIET DE SELV DRIVER VED SIDEN AV. EN GÅRDEIER VIL KANSKJE TILBY GRATIS LEIE TIL ET KONSEPT SOM SKAPER ØKT HANDEL I EN GATE ELLER SOM ØKER ATTRAKTIVITETEN TIL ET FRAMTIDIG UTVIKLINGSPROSJEKT.

TA ANSVAR FOR LEIEAVTALEN MED GÅRDEIER OG BLI ENIGE OM HVEM SOM ER FORPLIKTET TIL HVA. DET FINN STANDARDKONTRAKTER PÅ LEIEAVTALE DU KAN TA UTGANGSPUNKT I. DET ER TIL OG MED MULIG MED EN UTPRØVINGS- PERIODE TIL REDUSERT LEIE. HUSK NØDVENDIGE FORSIKRINGER! SKAL DU BRUKE LOKALET TIL KUN ETT ARRANGEMENT KAN DU KJØPE DØGN- FORSIKRING.

VIL DU SERVERE ALKOHOL OVER TID ELLER FOR ET ENKELT ARRANGEMENT MÅ DU SØKE OM SKJENKE- BEVILLING HOS KOMMUNEN.

SØKER DU OM BRUKSENDRING MÅ DU SENDE EN EGEN SØKNAD TIL ARBEIDSTILSYNET. DE HAR KLAR EN SJEKKLISTE FOR FYSISK ARBEIDSMILJØ SOM STILLER KRAV TIL BLANT ANNET HANDICAPTOALET, SEPARAT HERRE- OG DAMETOALET OG OMKLEDNING FOR ANSATTE, PAUSEROM, DAGSLYS OG INNEKLIMA.

FOR SMÅBEDRIFTER ER DET BESTE Å GÅ TIDLIG I DIALOG MED ARBEIDSTILSYNET FOR Å FINNE GODE LØSNINGER.

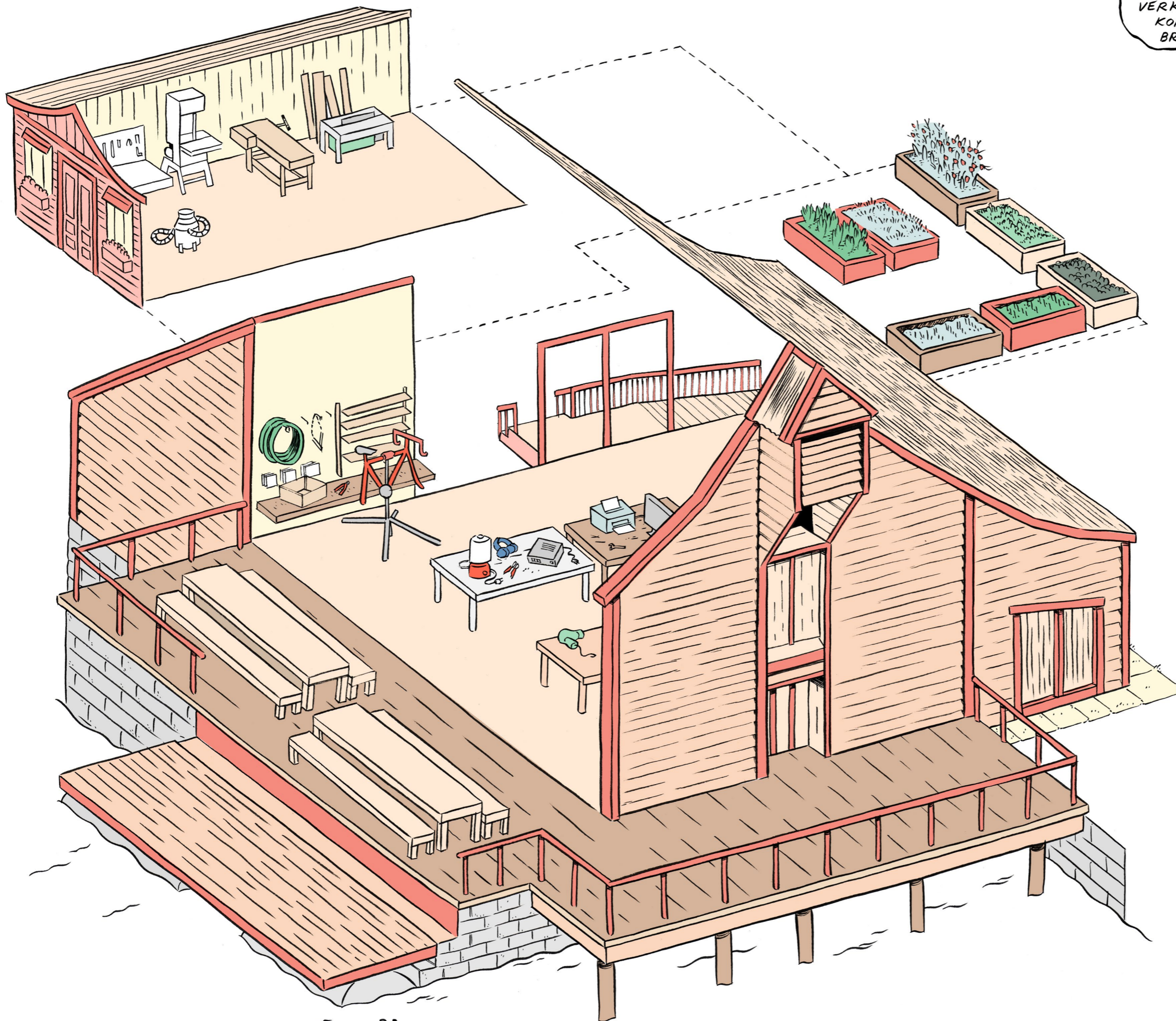
HVIS DU VIL DRIVE MED MATSERVERING MÅ DU TA KONTAKT MED MATTILSYNET. DE STILLER KRAV OG LOKALET S PLANLØSNING. DU MÅ OGSÅ SØKE OM SERVERINGSBEVILLING FRA KOMMUNEN OG TA EN ETABLERINGSPRØVE. KAN DU ALLE LOVENE SOM REGULERER SERVERINGSBRANSJEN?

AVTALER, MATTILSYN, BEVILLINGER OG ARBEIDSMILJØ

NY BRUK AV TOMME LOKALER?

*GJENNOM LEVENDE LOKALER HAR VI SETT MANGE EKSEMPLER PÅ NYTT OG SAMMENSATT
INNHOLD I TOMME LOKALER, BÅDE I PILOTKOMMUNENE OG ELLERS. EKSEMPLENE KAN
OPPSUMMERES I FIRE KATEGORIER, MEN I PRAKSIS VIL DISSE OFTE OVERLAPPE
I ETT OG SAMME LOKALE*

FOLKEVERKSTEDET
ET FELLESVERKSTED FOR HELE LOKALSAMFUNNET.

GODE HÅNDVERKSMASKINER
ER DYRE, MEN PÅ FOLKE-
VERKSTEDET KAN JEG
KOMME OG TA DE I
BRUK SOM JEG VIL.

VI SØRGER FOR AT BARN
I BYEN OGSÅ LÆRER SEG
Å DYRKE MAT.

IKKE VISSTE JEG
AT BULRØTTER
VOKSER UNDER
JORDA!

HER HAR VI FIKSEFEST
HVER UKE, HVOR ALT FRA
SYKLER TIL SMOOTHIE-
MASKINER FÅR NYTT LIV.

DET URBANE GRENDEHUSET

MANGE KULTURHUS HAR BLITT BYGD DET SISTE TIÅRET. MEN ET KULTURHUS TRENGER VERKEN VÆRE STORT ELLER DYRT.

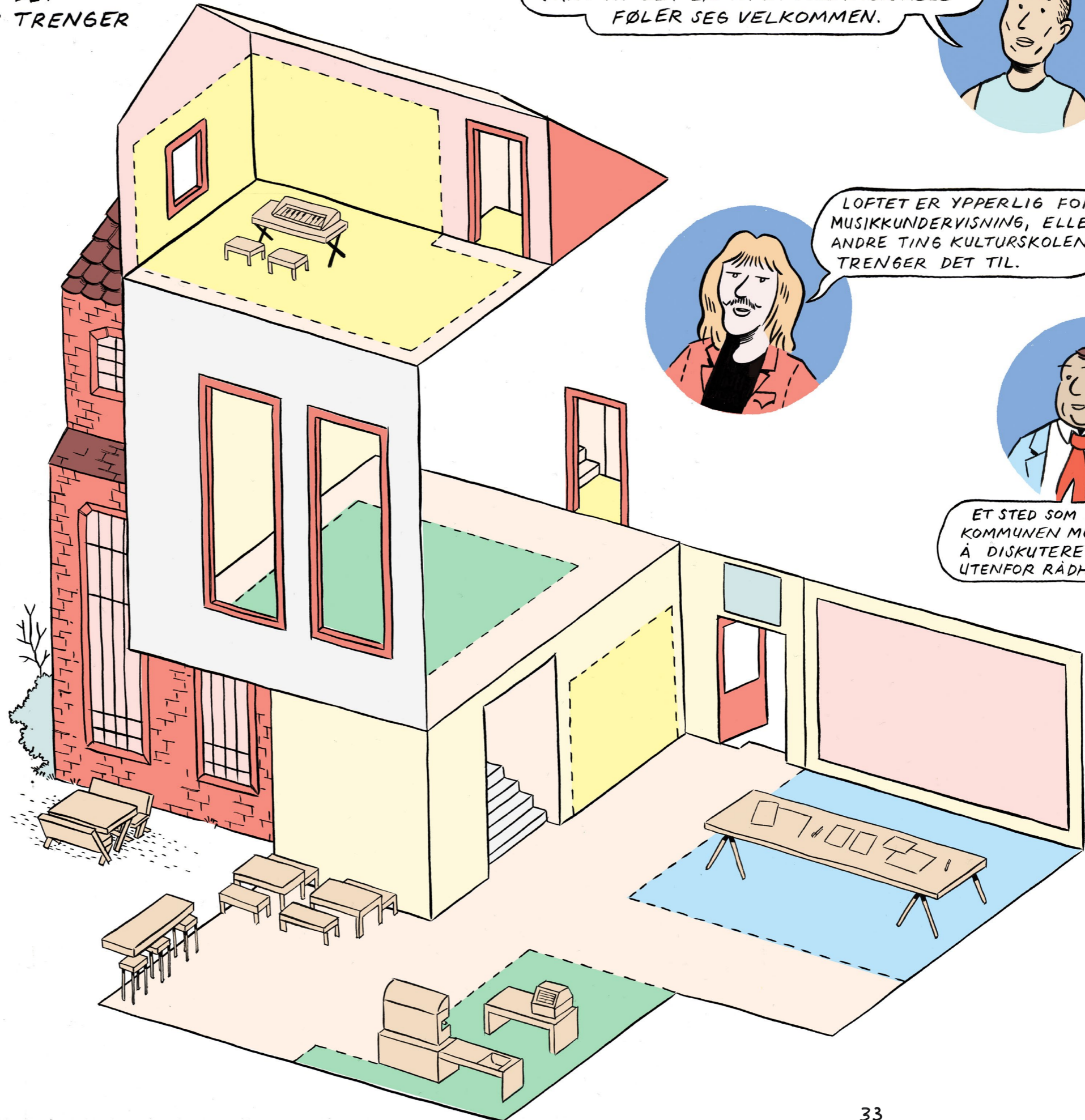

VI TRENGTE ET STED Å HOLDE FORESTILLINGER FOR BARN EN GANG I HALVÅRET.

VI HAR SPRÅKCAFÉ HER EN GANG I UKA, HVOR DU KAN KOMME OG TRENE PÅ NORSK ELLER ET ANNET SPRÅK I TANDEM.

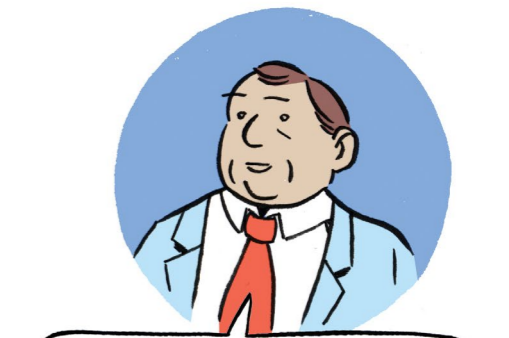
HUSET HER TILBYR BÅDE ARBEIDSTRENING OG EN VEI INN I LOKALSAMFUNNET FOR FLYKTNINGENE I BYEN.

DET ER VIKTIG FOR FOLKEKJØKKENET VÅRT AT DET ER PÅ ET STED HVOR ALLE FØLER SEG VELKOMMEN.

LOFTET ER YPPERLIG FOR MUSIKKUNDERVISNING, ELLER ANDRE TING KULTURSKOLEN TRENGER DET TIL.

ET STED SOM DETTE GIR KOMMUNEN MULIGHET TIL Å DISKUTERE BYUTVIKLING UTENFOR RÅDHUSET.

ARBEIDSFELLESKAPET

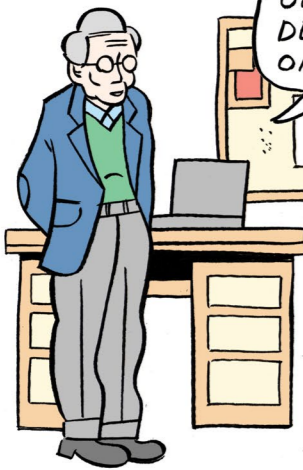
NYE ARBEIDSPASSER I
SENTRUMSLOKALER.

JEG HAR EN VAREHEIS OPP TIL
ATELIERET MITT, SOM ER GULL VERDT
SIDEN JEG JOBBER MED SÅ STORE OBJEKTER.

DERFOR ER PROSJEKTENE TIDKREVENDE,
OG DET ER VIKTIG AT JEG VET JEG FÅR BLI
VÆRENDE HER EN STUND.

SELV OM JEG SKRIVER TRENGER
JEG ET ROM FOR MEG SELV. MEN
DET ER KJEMPEFINT Å KUNNE
OMBÅS UNGE FOLK SOM DRIVER
MED DET SAMME.

SIDEN ALLE HER JOBBER
SÅ FOKUSERT PÅ SINE EGNE
TING ER DET VIKTIG Å GJØRE
ROM FOR ET FELLESAREALE.

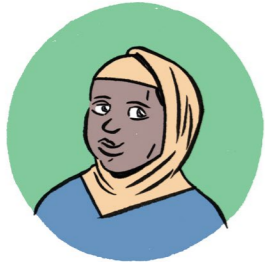

HER KAN JEG SITTE NOEN DAGER
Å JOBBE SAMMEN MED ANDRE OM
JEG VIL DET, MED TILGANG TIL
PRINTER OG ANNET UTSTYR.

JEG VILLE FØRSØKE Å SELGE GRAFIKKEN JEG LAGER I NOEN UKER FOR Å SE OM JEG VÅGET Å SATSE.

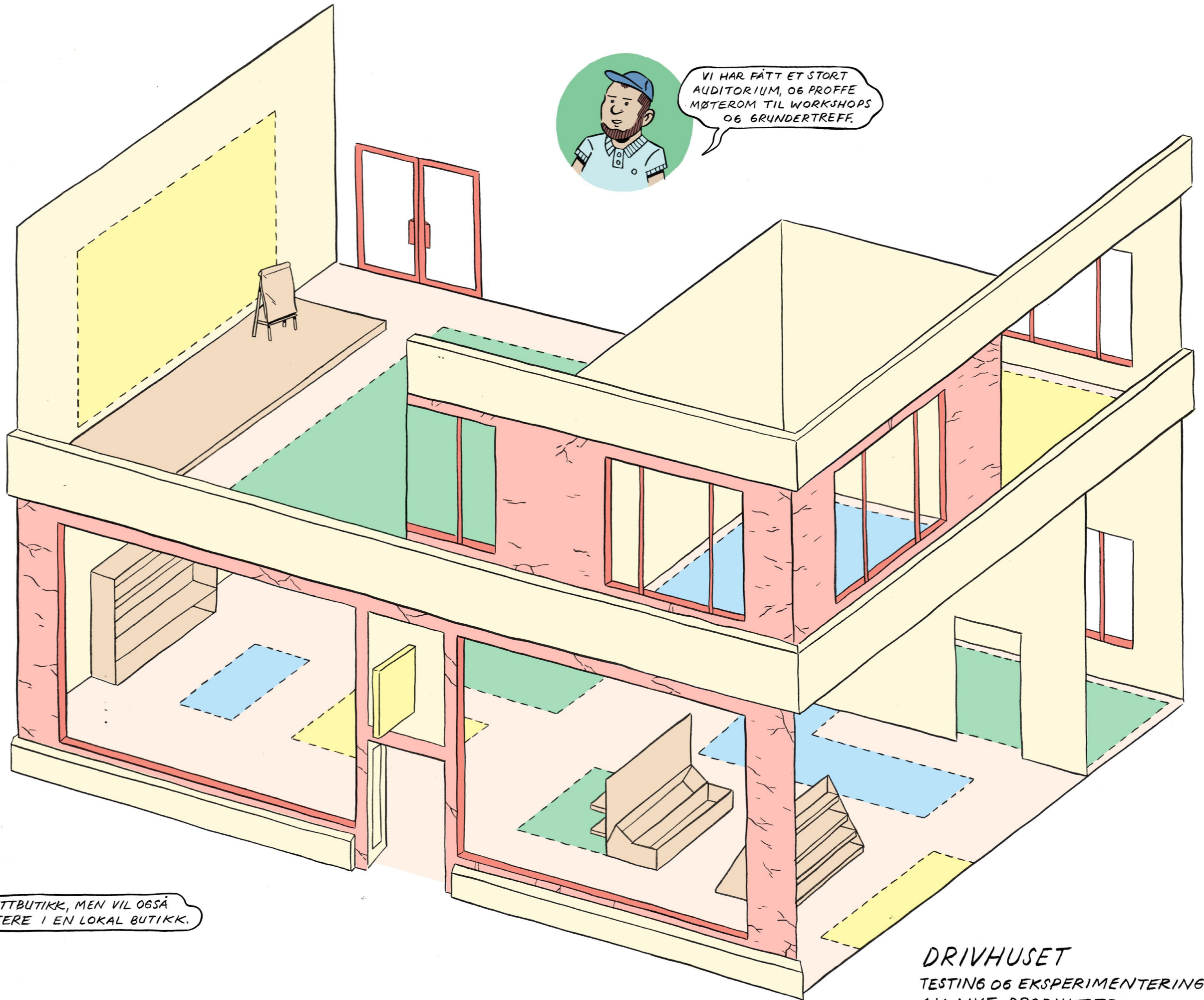
HELE FØRSTEETASJE ER SATT AV TIL LAND-HANDEL, OG ALLE I BYGDA FÅR SE HVA SOM LAGES I OMEGNET.

JEG DRIVER EN NETTBUTIKK, MEN VIL OGSÅ HA NOEN HYLLEMETERE I EN LOKAL BUTIKK.

VI HAR FÅTT ET STORT AUDITORIUM, OG PROFFE MØTEROM TIL WORKSHOPS OG GRUNDETRÉFF.

DRIVHUSET
 TESTING OG EKSPERIMENTERING
 AV NYE PRODUKTER
 OG TJENESTER

TEGNINGER: ESBEN S. TITLAND
FARGELEGGING: CATHRINE FINNEMA
TEKST: ESBEN S. TITLAND, ARILD ERIKSEN, NICOLA LOUISE MARKHUS,
SIRI HOLMBOE HØIBO OG GURI METTE VESTBY.

TAKK TIL SVEINUNG GJESSING, JOAKIM SKAUJAA OG ELLEN MARGRETHE
SKILNAND, SAMT INVOLVERTE I PILOTKOMMUNENE LÆRDAL, ARENDAL
OG TROMSØ OG DERES PROSJEKTLEDERE TONE BOSKA, LISBETH
IVERSEN OG ANNIKEN ROMULD.

TRYKK: ZOOM GRAFISK AS
TRYKT PÅ CYCLUS OFFSET 300g
MUNKEN PURE ROUGH 100g
OPPLAG: 2500

